

Miks me vajame Istanbuli konventsiooni?

Levinud müüdid ja väärarusaamad

Käesolev teabeleht kirjeldab mõningaid levinumaid müüte ja väärarusaamu, mis on tiirelnud Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon) ümber. Seda peaksid kodanikuühendused kasutama oma suhtlus- ja teavituskampaaniate väljatöötamisel, et propageerida selle konventsiooni väärtusi, eesmärke ja põhisätteid. See loetelu ei ole täielik ja kodanikuühiskonna organisatsioone julgustatakse mõtlema ka teistele müütidele, mida nad Istanbuli konventsiooniga seoses on kohanud ning mõtlema, mida nende suhtes ette võtta. Konventsiooni tegelike eesmärkide täiendavaks rõhutamiseks tuleks iga müüti lammutavat fakti kohandada vastavalt siseriiklikule kontekstile ja ettepanekud lisada kursiivis. Need faktid võiksid olla lisaks peamistele sõnumitele, mis on mõeldud jagamiseks erinevates suhtluskanalites või saavad kodanikuühendused neid kasutada otsustajatega vesteldes sisemise mustandina, et rõhutada Istanbuli konventsiooni eesmärke ja tähtsust.

MÜÜT

Istanbuli konventsioon on Euroopale kohandatud võõras dokument.

FAKT

Selle dokumendi kohandamisele eelnes mitmeid arutelusid ning selle tekst kinnitati ühehäälselt Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee poolt. Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee koosneb 47 liikmesriigi välisministeeriumite esindajatest. Need ministeeriumid ning justiitsministeeriumite esindajad, samuti ka Euroopa Nõukogu alalised diplomaadid, olid hõivatud selle konventsiooni ettevalmistamisega. Oma panuse selle konventsiooni koostamisse andsid seega kõik Euroopa Nõukogu liikmesriigid.

MÜÜT

Istanbuli konventsioon võtab siseriiklikes õigusaktides kasutusele mõiste "sugu".

FAKT

Mõisted "sugu" ja "sooline võrdõiguslikkus" ei ole midagi uut ega ole kuidagi vastuolus rahvusvaheliste, Euroopa ja siseriiklike õigusaktidega. Euroopa Nõukogu määratleb „soolise võrdõiguslikkuse” mõiste kui naiste ja meeste, tüdrukute ja poiste võrdsed õigused, samuti sama nähtavuse, volituste andmise, vastutuse ja osalemise kõigis avaliku ja eraelu valdkondades. Iga kolmas naine maailmas on kogenud perevägivalda, see on vägivalda vorm, mis mõjutab naisi palju sagedamini kui mehi. Seetõttu tunnistatakse Istanbuli konventsioonis, et naistevastane vägivald on naistevastane diskrimineerimise vorm, mis ongi vägivalda „sooline” olemus.

MÜÜT

Istanbuli konventsiooni eesmärk on reguleerida pereelu või perekonna struktuuri ning see viib traditsioonilise peremudeli hävitamiseni.

FAKT

Selle konventsiooni eesmärk ei ole otsida pereelu ega perekonna struktuuri puudutavaid uusi regulatsioone. Istanbuli konventsioon ei sisalda perekonna määratlust ning ei loo ega propageeri ühtegi konkreetset peresuhte mudelit. Istanbuli konventsioon mõistab hukka naistevastase vägivalda ja perevägivalda ning tagab, et naised ja nende lapsed saaksid selle protsessi käigus asjakohast kaitset ja tuge.

MÜÜT

See konventsioon püüab naiste ja meeste erinevusi "kõrvaldada" ning eitab nende erinevuste olemasolu.

FAKT

Istanbuli konventsioon ei püüa kaotada naiste ja meeste erinevusi ega tähenda, et naised ja mehed oleksid või peaksid olema ühesugused. Samal ajal nõuab konventsioon meetmete rakendamist, et võidelda ideega, et naised on meestest madalamad.

MÜÜT

Konventsioon on vastuolus rahvuslike traditsioonide ja religiooniga.

FAKT

Konventsioon ei käsitle religioosseid norme ega veendumusi. Siiski tuleks rõhutada, et kultuuri, kombeid, religiooni, traditsioone või nn "aukoodeksit" ei tohiks pidada ühegi vägivalda, näiteks naiste suguelundite moonutamise ja sunniviisilise vägivalda õigustuseks. Istanbuli konventsiooni on ratifitseerinud paljud tugeva usutraditsiooniga riigid, sealhulgas Serbia, Kreeka, Küpros, Montenegro, Gruusia, Hispaania, San Marino ja Itaalia.

MÜÜT

Konventsioon toob siseriiklikesse seadustesse sisse samasooliste abielud, samuti mõisted "seksuaalne sättumus" ja "sooline identiteet".

FAKT

Istanbuli konventsioon ei sätesta uusi standardeid ega nõudeid soolisele identiteedile ja seksuaalsele sättumusele, sealhulgas samasooliste paaride seaduslikuks tunnustamisele. Istanbuli konventsioon ei mõjuta abielu puudutavaid siseriiklikke õigusakte. Paljud riigid, mis ei tunnista samasooliste abielu, on konventsiooni juba ratifitseerinud, näiteks Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Gruusia, Poola, Rumeenia, Serbia ja Türgi.

MÜÜT

Konventsioon kaitseb ainult naisi ja tõstab nad privilegeritumasse seisu.

FAKT

Istanbuli konventsioon on keskendunud naistele, kuna see hõlmab vägivalda vorme, mille all kannatavad ainult naised (nt sunniviisiline abort, naiste suguelundite moonutamine) või mida naised kogevad meestega võrreldes palju sagedamini (nt seksuaalvägivald ja vägistamine, jälitamine, seksuaalne ahistamine, kodune vägivald, sundabielu, sundsteriliseerimine). Konventsioon julgustab siiski selle sätteid kohandama kõigi perevägivalda ohvrite, sealhulgas meeste ja laste suhtes.

MÜÜT

Konventsioon julgustab riike sekkuma haridusprotsessi.

FAKT

Istanbuli konventsioon peab haridust naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise oluliseks aspektiks, sest hoiakud, veendumused ja käitumismallid kujundatakse väga varases eluetapis. Konventsioon võimaldab aga riikidel paindlikult otsustada oma äranägemise järgi, millal ja kuidas käsitleda soolise võrdõiguslikkuse, vastastikuse austuse ja vägivaldusega seotud probleeme formaalses või mitteformaalses hariduskeskkonnas. Stereotüüpsete käitumismudelite kordamine tähendab tüdrukute ja poiste loomulike annete ja võimete, haridus- ja kutsevalikute ning eluvõimaluste piiramist.

MÜÜT

Naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamiseks on juba olemas riiklikud õigusaktid, seega pole Istanbuli konventsiooni vaja.

FAKT

Istanbuli konventsiooni vastuvõtmisega ei ole sellise vägivalda ennetamine ja selle vastu võitlemine enam valitsuse poliitilise tahte küsimus, vaid riigi õiguslik kohustus vastavalt rahvusvahelisele õigusele. See ei hõlma mitte ainult seaduste muutmist, nagu on juhtunud paljudes riikides, vaid ka teadlikkuse tõstmise meetmete rakendamist, andmete kogumist ja uuringute teostamist, ohvriteenuste rahastamist, õiguskaitse kättesaadavuse tagamist, muu hulgas spetsialistide koolitamist, et tagada nulltolerants naistevastase vägivalda ja perevägivalda suhtes. Lisaks selgitab Istanbuli konventsioon, et naistevastast vägivalda ja perevägivalda ei saa enam pidada eraasjaks ning riigid peavad võtma seisukoha ja rakendama meetmeid vägivalda ennetamiseks, ohvrite kaitsmiseks ja kurjategijate karistamiseks

See teabeleht on kohandatud 16-päevase soolise vägivalda ja perevägivalda vastu algatatud aktsiooni käigus koostatud mustandi põhjal. Lisateavet leiate Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalda ja perevägivalda ennetamise ja selle vastu võitlemise konventsioonist (*Istanbuli konventsioon*): Küsimused-vastused on leitavad siit: <https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers/16808f0b80>

This factsheet was produced by WAVE (Women Against Violence Europe) as part of the Council of Europe Toolkit for developing communications/advocacy campaigns to promote the values, aims and main provisions of the Istanbul Convention. The contents of this publication are the sole responsibility of the authors and can in no way be taken to reflect the views of the Council of Europe or UN Women. This publication was developed with financial support of the Council of Europe and in co-operation with UN Women.

